

Het resultaat is een toegankelijk verhaal met een fundamentele verklaring van onszelf en onze omgeving. Een verhaal over hoe wij en de wereld om ons heen eigenlijk in elkaar zitten, en vooral wat dit alles betekent. Een verhaal over de oorzaken onder de oppervlakte, met soms fascinerende inzichten.

Dit verhaal is gebaseerd op de bronnen die zijn opgenomen in bijlage 1 (per hoofdstuk, per thema). *Mens* is een vervolg op de brede verkenning van het wereld- en mensbeeld, die ik in 2023 heb uitgebracht (*Geboren uit de oerknal*, Boekscout). Dat boek was vooral gericht op de wetenschappelijke onderbouwing. Dit vervolghet verhaal gaat over de filosofische betekenis van ons bestaan, en is geschreven voor een brede groep lezers zonder bèta-achtergrond.

Vijftien kernvragen

Het verhaal richt zich op vijftien kernvragen, verdeeld over de vijftien hoofdstukken, die betrekking hebben op onze herkomst, onze eigenschappen en de betekenis van ons bestaan. De eerste drie vragen gaan over het ontstaan van het heelal, het leven en de mens. Daarna volgen vragen over onze menselijke eigenschappen en onze omgeving. Het laatste hoofdstuk brengt alle inzichten bij elkaar en beschrijft het resulterende mensbeeld en de betekenis daarvan.

Dit verhaal geeft een materiële verklaring voor ons bestaan en onze diepe drijfveren en gevoelens. Intellectueel gezien is het bevredigend om de natuurwetenschappelijke fundamenteën van onszelf te begrijpen. Maar gevoelsmatig kan dit koud en teleurstellend zijn. Maar gelukkig stopt het verhaal hier niet mee. Want het gaat uiteindelijk om de betekenis die wij hieraan geven. Het boek betoogt om deze betekenis in verband te zien met dát wat wij niet kunnen weten.

Wat wij niet kunnen weten

Mens kijkt breder dan wat gebruikelijk is in (populair)wetenschappelijke boeken. Het verhaal gaat namelijk niet alleen over ons weten maar ook over ons niet-weten. En juist dat onkenbare werpt een ander licht op het wetenschappelijke mensbeeld. Wat is dat onkenbare?

In de loop van het verhaal stuiten we op de grenzen van ons weten, met daarachter een mysterie waar de natuurwetenschap om fundamentele redenen niet bij kan komen. Het gaat om drie raadsels buiten het zicht van de natuurwetenschap, namelijk ons bewustzijn, het kwantumdomein en de werkelijkheid om ons heen:

- Het bewustzijn gaat over de kern van onszelf, dat onverklaarbare verschijnsel in ons brein met zijn eigen niet-fysieke bestaansgrond. Hoe wonderlijk ons bewustzijn is, realiseren wij ons doorgaans niet omdat het voor ons zo vertrouwd is.
- Het kwantumdomein gaat over onze ultieme bron, die wonderlijke niet-fysieke microwereld waaruit onze fysieke wereld voortkomt. Hoe wonderlijk het kwantumdomein is, realiseren wij ons niet omdat het voor ons onzichtbaar is.
- De werkelijkheid om ons heen gaat over de wereld die wij denken te zien. Wij denken dat dit de objectieve werkelijkheid is, maar het is onze subjectieve versie van de werkelijkheid die sterk beïnvloed is door onze evolutionaire breinstructuur. Hoe wonderlijk dit is, realiseren we ons niet omdat dit onze enige manier van kijken is.

Ons niet-weten betreft dus geen bijzaken maar essentiële kwesties, namelijk onszelf, onze bron en onze omgeving. Het boek gaat hier nader op in. Door dit niet-weten mee te nemen in het verhaal ontstaat een bredere kijk op de mens, met een warmere betekenis. Een mensbeeld dat gebaseerd is op wetenschappelijke feiten, zonder religieuze, mystieke of ideologische insteek.

Betekenis

De betekenis die wij toekennen aan het wetenschappelijke beeld is iets persoonlijks. In dit boek is ervoor gekozen om betekenis te zoeken in een verbinding met ons niet-weten. Dit sluit immers aan op onze evolutionaire geschiedenis. Namelijk de periode van enkele miljoenen jaren waarin onze voorouders leefden in groepen jager-verzamelaars op de Afrikaanse savanne. De periode waarin

onze typisch menselijke psyche is ontwikkeld, als een mengeling van rationeel begrijpen van de wereld en instinctmatig beleven van mysterie. Zo zitten wij nog steeds in elkaar. Daarom zoekt de huidige mens nog steeds naar transcendente betekenis. En daarom is naast de wetenschap ook ons niet-weten, het mysterie, van belang voor onze kijk op de mens. Beschreven wordt hoe het onbereikbare mysterie, bestaande uit de drie genoemde raadsels, betekenis kan geven aan het wetenschappelijke beeld. Zo komen we tot een bredere visie op de mens. Een zienswijze die stapsgewijs, door het boek heen, wordt opgebouwd en ten slotte wordt uitgewerkt in het laatste hoofdstuk. We beginnen met de eerste stap, het ontstaan van het heelal.